

Oğlak oyunu Suriye Türkmenlerin'in Eski milli oyunudur

Category: Halk döredijiligi we rowaýatlar,Kitapcy

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Oğlak oyunu Suriye Türkmenlerin'in Eski milli oyunudur OğLAK
OYUNU SURIYE TÜRKMENLERI'NIN ESKI MILLI OYUNUDUR

Oğlak oyunu Suriye Türkmenlerin'in Eski milli oyunudur. Eskiden atalarımız savaşa hazırlık olarak oynarlarmış. En az 50 at ile oynanır, bu sayı 500 kadar da olur. Oğlak oyunu kışın oynanır, sıcak da oğlak oyunu oynanmaz. At üstünde oğlak oyunu'nu oynayana pehlivan veya Çapandoz denilir. Bu kişi oğlak oyununu oynayabilecek güç kuvvete sahip ve iyi binici olması gerekir.

Oğlak oyunu'nu Türkmenler genellikle bayramlarda, düğünlerde ve belli at sayısı bulunduktan sonra oynanır. Özellikle sünnet (sünnet düğününü yapan zengin ise) düğünlerinde Türkmenlerin yaşamış oldukları vilayetlere düğün sahipleri tarafından davetiyeler gönderilerek büyük bir organizasyonla en az üç gün oğlak oyunu oynanır. Düğün sahipleri tarafından oğlak oyunu'nu kazananlara büyük hediyeler (para, altın ve çeşitli hediyeler) verilir. Her vilayet'ten gelen oyuncuların olması ile birlikte büyük çekişme içersinde oynanır. Büyük düğünlerde yapılan oğlak oyunu'na bakan, milletvekili, vali gibi devlet erkanları da iştirak eder.

■ Oğlak Oyunu'na hazırlık;

“Oğlak” keçi yavrusuna denilir. Oğlak oyunu avlanmak ve avı almak demektir. Bu oyun Afganistan Türkmenlerine has oyun olup daha sonraları Afganistan'ın milli oyunu haline gelmiştir. Oğlak oyunu at ile oynanır. Bu oyun için en iyi cins ve güçlü 9 ile yukarısı yaşlarında genç atlar seçilerek yetiştirilir.

Çünkü bu oyuna herhangi bir güçsüz ve yetiştirilemeyen at oğlak oyununu oynayamaz. Bu yüzden en az bir sene tecrübeli at seyis tarafından genç ve güçlü atlar yumuşak, düz, etrafı temiz kum olan yerde bağlanılır. Seyis, atın yemini, miktarını ve özellikle gün içersinde ne zaman yemi vereceğini iyi bilmesi gerekir. Atın kilo almasına ve kilo vermesine azami dikkat eder. At yedikleriyle daima enerji depolar ve güçlenir. Mevsimin ilk baharında erkek at yeni doğan taylı yavrusu olan dişi güzel cinsli at ile çiftleştirilir. Bu çiftleşme hafta da bir kez olmak üzere üç veya dört defa olur. Bundan sonra erkek at bozkırların en temiz otlu yerine bağlanılır ve burada yaklaşık bir ay veya bir buçuk ay kalır. Üstü daima açık tutulur. Hava çok soğuk olduğu zaman bastırık (örtü) ile üstü kapalı tutulur. Havaların sıcak olması birlikte erkek at meydan yerden alınarak eve getirilir ve yerine bağlanılır. Havalar soğuk oluncaya kadar binilmez, yürütülmez, yumuşak yere ve uzun ipe bağlanılır. Yazın bol bol karpuz, yorunca otu ve diğer temiz yaş ot verilir. Gece atın üstü hafif örtüsü ile örtülür ve sıcak havalarda da güneş çarpmaması için örtüsü alınmaz. Sıcak havada bağlı olduğu yerde hiçbir yere götürülmeden bağlı kalır, ilkindi vakti üç saatlik zamanda atın üstü açılır ve temizlenilir. Eylül ayının 15'inde veya sonbaharın ortalarında at bağlı olduğu yerden ilk günde on adım gezdirilir. Daha sonraları günden güne adımlar arttırılır ve uzaklara götürülür. İlk beş güne kadar atın üstüne binilmez gezdirilir. Çünkü çalışmanın kademeli olması gerekir. Beşinci günden itibaren atın üstüne binilerek günden güne uzak yerlere götürülür. 20 ile 25 gün devam edilir. 26'ıncı gün at meydan yerde bir kilometre koşu yaptırılır. Bu koşuya "atın koltuğunu açma" denilir. Artık at oğlak oyunu'na hazır hale gelmiştir. At oğlak oyunu'na özel eyer ve örtüler kuşandırılarak sokulur.

■ Oyun Kuralları ;

İki yaşını dolduran buzağı bir gün önceden kesilerek kafası, iç organları alınır. İç organları alındıktan sonra yerine saman tıklarıarak diğer etleri elenmemek üzere bir gece ayazda

asılı bırakılır. Sabahleyin asıldığı yerden alınarak avlak oyununun oynanacağı alana getirilir.

Oyunun oynanacağı meydanda önce 10 – 15 metre kare daire çizilir ve içine saman atılır. Bu daire alanına “cür” denir. Cürden 500 ile 600 metre ilerde bir bayrak dikilir. Yüzlerce, binlerce seyirci iştirak eder. Her bölgeden gelen Türkmen, atı ve Çopandozu (oğlak oyununu oynayan) ile oğlak oyununun yapılacağı alana gelir. Aksakallılar ve ileri gelenler Çardak dedikleri oturum yerde yerini alır. Ortaya hakem heyeti seçilir. Hakemler, oğlak oyununun kuralına göre oynanmasına dikkat ederler. Ayrıca “Bargı” denilen çeşitli hediyeler (para, altın, halı ve tüfek) hazır edilir.

Çopandozlar, atlarına binerek çardak deki oturma yerinde bulunan aksakallılardan pata (dua) aldıktan sonra oyun yeri olan cürün yanına varırlar. Hakem tarafından carçıya (tellal) bağırtdırılır. “oğlağı cürden bayrağa götürene filanca hediye” denildikten sonra oğlak oyunu başlar. Çapondozlar, at üstünden cür içersinde (daire alan) bulunan öceği (buzağı) almaya çalışırlar. Öceği yerden kapan çapondoz “heytt” diyerekten nara atmasıyla birlikte bayrağa doğru atını son hızla koşturmaya başlar, ama diğer çopandozlarda öceği kaptırmamak için arkadan asılırlar. Cürden bayrağa götüren çopandoza hakem huzurunda bargıcı (hediyelerden sorumlu kişi) tarafından hediyesi verilir. “Carçı” denilen tellal bu çapondozun ismini ve atın sahibinin ismini tutarak hediye aldığını bağırarak ilan eder. Oğlak oyunu bayrak’tan cür dairesine ve cür dairesinden bayrağa götürmeler ile devam eder.

Oğlak oyununu oynayan Çapondozların başında sümme denilen kuzu tüyünden yapılmış Türkmen telpeki ve ayaklarında özel ayakkabıları olan Adik ve cübbe giyilerek oynanır. Bu oyunu herkes oynayamaz ve çok tehlikeli bir oyundur. Adeta bir savaşı andırır, ölümler, yaralanmalar, attan düşmeler olur. Oğlak, Türkmen’in milli oyunudur. Ahir oğlak adı verilen final nitelikteki en son oyunda büyük hediye verilir ve dualarla son bulur.

KÜLTÜR BAKANLIĞI Halk döredijiligi we rowayatlar